

Ceļvedis skolotājam

Informācija par tematu

Latviešu valoda un literatūra mazākumtautību skolās. **1.1. Skolā. Klasē. Sporta zālē. Ēdnīcā. Bibliotēkā. Garderobē.**

Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti: VLM.3.1.1.2.; VLM.3.1.1.5.; VLM.3.1.1.6.; VLM.3.2.1.8.; VLM.3.2.1.10.; VLM.3.3.1.3.; VLM.3.3.1.4.; VLM.3.3.1.6.

Mācību līdzekli ieteicams izmantot saistībā ar **“Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēs, kas isteno mazākumtautību izglītības programmas, 1.–9. klasei” mācību priekšmeta programmas paraugu.**

Temats ir iekļauts izdevumā “Latviešu valoda un literatūra mazākumtautību skolās 1.–3. klasei”. Mācību līdzeklis. ISBN **978-9934-597-28-2.**

Mācību līdzekli Eiropas Sociālā fonda projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” ietvaros izstrādāja **Daugavpils Universitāte.**

Autore: **Aelita Andrejeva.**

Māksliniece: **Anna Laicāne.**

© Valsts izglītības satura centrs | ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/1/002 Kompetenču pieeja mācību saturā

Tematā iekļautie mācību materiālu piemēri

- *Temata atsegums skolēnam*
- *Kā sasveicināties no rīta, dienā un vakarā? Kā atvadīties? Uzskates līdzeklis*
- *Kā pateikt savu vārdu, pajautāt klasesbiedru un skolotāja vārdu? Uzdevumi/vingrinājumi*
- *Kā iepazīties? Kā pastāstīt par sevi? Uzdevumi/vingrinājumi*
- *Kā pastāstīt par savu klasi un skolu? Uzdevumi/vingrinājumi*
- *Kā mācīties burtus? Uzdevumi/vingrinājumi*
- *Kā izveidot vizītkarti? Atgādne*
- *Mācību piederumi. Mācību spēle*
- *Kā veidot stundu sarakstu? Uzdevumi/vingrinājumi*

Ieteikumi mācību materiālu izmantošanai

Tematā iekļauto mācību materiālu piemēri izmantojami, lai skolēni mācītos iepazīties, pastāstīt par sevi, sarunāties par skolu, lai uzsāktu latviešu valodas burtu apguvi, attīstītu prasmi lasīt un pierakstīt pēc parauga ar ikdienas dzīvi saistītus vārdus, īsus teikumus un tekstu.

<p>Temata atsegums skolēnam</p>	<p>Pirms temata apguves skolotājs piestiprina informāciju par apgūstamajām prasmēm pie sienas skolēniem redzamā vietā, lai iepazīstinātu skolēnus ar to, ko un kādā veidā mācīsies šajā tematā. Vecākiem informāciju var ievietot kādā no elektroniskās skolvadības sistēmām, piemēram, e-klasē. Temata atsegumu var izmantot, stundas sākumā izvirzot stundas mērķi vai pēc stundas pārrunājot apgūto un iekrāsojot atbilstošo ierakstu.</p> <p>1. klasē lielākā daļa skolēnu vēl neprot patstāvīgi lasīt, tāpēc šajā tematā piedāvātie uzdevumi skolotājam ir jānolasa bērniem priekšā. Skaļi lasīt priekšā var arī tie skolēni, kas jau apguvuši lasītprasmi.</p> <p>Temata atsegumā iekļautais uzdevums “Ko tu jau proti?” ir paredzēts lietošanai visa temata apguves laikā. Tas sniedz skolēnam iespēju sekot līdzi tam, ko ir iemācījies.</p>
<p>Uzskates līdzeklis Kā sasveicināties no rīta, dienā un vakarā? Kā atvadīties?</p>	<p>Materiālus mācību procesa vizualizācijai var izmantot, apgūstot 1. temata 1. apakštematu “Mēs sasveicināties”.</p> <p>Uzskates līdzeklis palīdzēs skolēniem nostiprināt izpratni par to, ka katrā diennakts laikā posmā lieto atšķirīgas sasveicināšanās frāzes.</p> <p>Uzskates līdzekli ieteicams papildināt ar sasveicināšanās vārdiem, kas tiek lietoti skolēnu dzimtajā valodā.</p>
<p>Uzdevumi/vingrinājumi Kā pateikt savu vārdu, pajautāt klasesbiedru un skolotāja vārdu?</p>	<p>Uzdevumus var izmantot, apgūstot 1. temata 1. apakštematu “Mēs sasveicināties”.</p> <p>1. uzdevumā skolēni vēro attēlus, skolotājs izlasa zem attēla rakstīto teikumu un rosina skolēnus nosaukt attēlotās diennakts daļas. Skolēni piedāvā, kādus sasveicināšanās vārdus izmantos, sasveicinoties ar attēlos redzamajiem bērniem. Uzdevuma veikšanai ieteicams izmantot uzskates līdzekli “Kā sasveicināties no rīta, dienā un vakarā? Kā atvadīties?”.</p> <p>Pēc uzdevuma veikšanas ieteicams dziedāt sasveicināšanās dziesmas, piemēram, “Labdien”, “Mūsu aplis”.</p> <p>2. uzdevumā piedāvāti dialogu piemēri, lai skolēni mācītos pateikt savu vārdu, pajautāt klasesbiedru un skolotāja vārdu. Skolēni mācās sarunās ar pieaugušajiem lietot uzrunas formu <i>jūs</i>.</p>

<p>Uzdevumi/vingrinājumi Kā iepazīties? Kā pastāstīt par sevi?</p>	<p>Uzdevumus var izmantot, apgūstot 1. temata 2. apakštematu "Mēs iepazīstamies". 1., 2. uzdevumā skolēni mācās jautāt <i>Kā tevi sauc? Kas tu esi? Cik tev gadu? Kur tu dzīvo?</i> un atbildēt uz šiem jautājumiem pēc dotā parauga. Skolēnus ar augstāku valodas prasmes līmeni var rosināt izdomāt arī citus jautājumus. Veidojot dialogus un stāstot par sevi un klasesbiedriem, skolēni mācās pēc parauga lietot personu vietniekvārdus.</p>
<p>Uzdevumi/vingrinājumi Kā pastāstīt par savu klasi un skolu?</p>	<p>Uzdevumus var izmantot, apgūstot 1. temata 3. apakštematu "Mēs klausāmies un runājam par klasi un skolu". 1. uzdevumā skolēni vēro attēlus un saka, ko dara skolā. 2. uzdevumā skolēni stāsta par sevi, ko viņi dara skolā, papildinot atbalstam doto darbību sarakstu ar citiem vārdiem (skrienu, peldu, līmēju utt.). 3. uzdevumā skolēni mācās pateikt, kas ir klases telpā. 4. uzdevumā runā par citām telpām, kas ir skolā, noskaidro, ko tur dara. Vēlams uz šīm telpām organizēt ekskursiju. Pirms ekskursijas kopā ar skolēniem ieteicams izdomāt, kādus jautājumus var uzdot darbiniekiem. Ar skolas darbiniekiem, pie kuriem skolēni nāks ekskursijā, jāvienojas, ka sarunā tiks izmantots skolēnu valodas līmenim atbilstošs vārdu krājums. Pēc ekskursijas skolēni var ilustrēt redzēto un pierakstīt jaunus vārdus, izmantojot mācību materiālos dotos paraugus par klasi, ēdnīcu un bibliotēku. 5. uzdevumā skolēni mācās nosaukt mācību piederumus. Pirms uzdevumu veikšanas var spēlēt spēli "Mana skolas soma". Skolotājs ir paņēmis skolas somu, kurā salikti ne tikai dažādi mācību piederumi, bet arī rotaļlietas, āboli, ūdens pudele utt. Bērni secina, kas nepieciešams mācībām, kam somā nevajadzētu būt.</p>
<p>Uzdevumi/vingrinājumi Kā mācīties burtus?</p>	<p>Uzdevumus var izmantot, apgūstot 1. temata 4. apakštematu "Mēs stāstām, lasām un rakstām par klasi un skolu. Mēs mācāmies burtus". Šajā tematā skolēni sāk mācīties rakstīt pēc parauga rakstītos burtus. 1., 2. uzdevumā skolēni salīdzina latviešu valodas alfabēta burtus ar citu alfabētu burtiem, piemēram, ar dzimtās valodas un angļu valodas alfabēta burtiem. Uzmanība pievēršama tiem burtiem, kas vizuāli ir vienādi, bet tiek lasīti atšķirīgi. Skolēni veido savu burtu alfabētu. Mācās rakstīt vārdus. Pēc parauga ar rakstītajiem burtiem mācās rakstīt savu vārdu un uzvārdu, skolotājs demonstrē, kā tiek savienoti burti. Veido pēc parauga savu vizītkarti, izmantojot atgādni "Kā izveidot vizītkarti?". Vizītkartē ierakstus veido ar drukātajiem burtiem, taču, ja bērni to spēj un vēlas, vārdus var rakstīt ar rakstītajiem burtiem. Burtu mācībai ieteicams izmantot rotaļu un spēļu elementus, dažādus internetā pieejamus videomateriālus (iepazīšanos ar alfabētu un burtiem, dziesmu "Joka pēc alfabēts" u. c.).</p>
<p>Atgāzne Kā izveidot vizītkarti?</p>	<p>Atgādnē tiek piedāvāts vizītkartes paraugs un soļi, kā veidot vizītkarti. Pirms vizītkartes veidošanas ieteicams aplūkot, salīdzināt dažādu vizītkaršu paraugus (arī internetā), secināt, kas vizītkartē ir būtiskākais. Skolēni var noskaidrot, vai vecākiem ir vizītkartes, uzzināt, kā viņi tās izmanto. Skolēni vizītkarti raksta pēc parauga ar drukātajiem burtiem (ja vēlas, var rakstīt ar rakstītajiem burtiem). Kad vizītkartes izveidotas, skolēni ar tām var samainīties.</p>
<p>Mācību spēle Mācību piederumi</p>	<p>Uzdevums "Mācību piederumi" ir jāizdrukā uz 2 atsevišķām lapām, jo lapa ar vārdiem izmantojama par spēles laukumu. Skolēni veic uzdevumus atbilstoši nosacījumiem. Skolēni raksta, zīmē vārdus, kuri vēl jāiemācās, tādējādi mācoties veidot savu stratēģiju vārdu iegūšanai, piemēram, veidot asociācijas, uzzīmējot to, kas saistās ar šo vārdu. Šo spēli var izmantot, lai diagnosticētu skolēnu zināšanas un pārbaudītu, vai viņi var nosaukt mācību piederumus, iesaistīt tos teikumus.</p>

Uzdevumi/vingrinājumi Kā veidot stundu sarakstu?

Uzdevumus var izmantot, apgūstot 1. temata 5. apakštematu "Mēs veidojam stundu sarakstu un stāstām par to. Mēs mācāmies burtus". Uzdevumi izmantojami tad, kad apgūta prasme veidot pamata skaitļa vārdus no 1 līdz 10.

1., 2., 3. uzdevumā skolēni mācās nedēļas dienu nosaukumus, mācību priekšmetu nosaukumus, lai varētu ikdienā sarunāties par mācībām, izveidot savu stundu sarakstu.

Skolotājs, komentējot burtu savienojumus, uzraksta paraugu, kā ar rakstītajiem burtiem pierakstīt nedēļas dienu nosaukumus. Skolēni mācās salīdzināt pašu uzrakstīto ar paraugu, piemēram, saskaitīt, vai atbilst uzrakstīto burtu skaits.

Veidojot stundu sarakstu, skolēni izmanto savu dienasgrāmatu un/vai stundu sarakstu kādā no elektroniskās skolvadības sistēmām, piemēram, e-klasē, iepazīstas ar videomateriālu "Nedēļas dienas".

Ieteicamie mācību resursi temata apguvei

1. *Alfabēts 1* [tiešsaiste, videomateriāls]. Dziesmasbarniem.lv, 2016 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=ZX_nxlm2A0s
2. *Balsta konspekti latviešu valodas kvalitatīvai apguvei izglītības iestādēs, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmu* [tiešsaiste]. Daugavpils pilsētas domes Daugavpils pilsētas Izglītības pārvalde, 2015 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: http://www.izglitiba.daugavpils.lv/Media/Default/file/=2012/Atbalsta_materiali/151130_Balsta_konspekts_LV_kvalitativai_apguvei_1kl_LAT2_2015.pdf
3. *Joka pēc alfabēts/Funny alphabet* [tiešsaiste, videomateriāls]. Filmu studija RIJA, 2012 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=W5e9GJfHC4A>
4. *Labdien* [tiešsaiste, videomateriāls]. Dziesmasbarniem.lv, 2017 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=DeHGPNXHVAM&t=19s>
5. *Latviešu alfabēts. Dzīvnieku alfabēts. Alfabēts bērniem. Burti. Burtu mācība* [tiešsaiste, videomateriāls]. 2015 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: https://www.youtube.com/watch?v=e7_mR1mIUSY&list=PL_tguXi4OeCOD31w4MxyQIEoOVcqxpOoJ&index=23
6. Locāne, L. *Alfabēta un ciparu skaitāmpantiņi* [tiešsaiste]. Nodibinājums "Fonds mammām un tētiem", 2013 [skatīts 2018. gada 24. martā]. Pieejams: <https://www.mammamuntetiem.lv/books/download.php?id=2>
7. *Mūsu aplis* [tiešsaiste, videomateriāls]. Dziesmasbarniem.lv, 2017 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=SyxWDEdaj4&t=64s>
8. *Nedēļas dienas* [tiešsaiste, videomateriāls]. 2015 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=v13rel2FYTO>
9. Šusts, E. *Latviešu Alfabēts/Latvian alphabet* [tiešsaiste, videomateriāls]. 2012 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=7WEsEQkXags>
10. Uzskates materiāls *Diennakts daļas* [tiešsaiste]. b. g. [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: <https://www.colourbox.com/vector/schedule-of-the-day-for-kids-vector-6255846>
11. Zīle, U. *Mācāmies alfabētu. Latviešu alfabēts un burtu mācība* [tiešsaiste, videomateriāls]. 2017 [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=CqyyIPSdfhl&t=7s>